

עלון למחשבה עכשווית

אסופה

דצמבר 2010 - ינואר 2011

אדם לוקח את חייו.

סדרת הגיליונות הבאים של אסופה תוקדש לנושא ההתאבדות, מתוך ניסיון לחשוף את ההשתקה שאנו מזהים ביחס לנושא הזה. זו השתקה שמתקיימת בכמה מישורים. כך למשל, נדיר למצוא דיווחים חדשותיים הנוגעים להתאבדות. כאשר בעיתון תופיע התייחסות כלשהי להתאבדות, זה יהיה בדרך כלל "גבר התאבד לאחר שרצח את אשתו". בלתי אפשרי למצוא דימויים של התאבדות. כלומר, כאשר מופיעה במדיה לבסוף התייחסות כלשהי לנושא ההתאבדות, הדימויים שילוו אותה יהיו אחד משני סוגים: או אילוסטרציות של אמצעי התאבדות למיניהם (חבל, סכין, אקדח, כדורים) או תצלום של האדם המת כאשר הוא חי מאוד.

כמעט בלתי אפשרי למצוא סטטיסטיקות בנוגע להתאבדות. כלומר, מידי פעם נשמעות האמירות השגורות מהסוג: "אחוז ההתאבדויות בדנמרק או בשבדיה הוא מהגבוהים בעולם...". אך איפה עומדת למשל ישראל בסטטיסטיקות הללו? הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מוציאה כל שנה הודעה לעיתונות על סיבות המוות בישראל (כולל סטטיסטיקות על התאבדות), אך האם ההודעה הזו מודפסת בעיתונות? מידי פעם (וכבר זמן רב לא) מופיעה כתבה על התאבדויות בצבא, אבל אז יוקדש הדיון למערכת הצבא שכשלה באיתור מצוקת החייל או שמאפשרת התדרדרות מהסוג הזה ולא על ההתאבדות עצמה, משמעותו של האקט, ההשתמעויות שעולות ממנו, גורמיו ותוצאותיו.

כאשר שומעים על אדם מוכר שהתאבד, ישנה שאלה שמושתקת. אנו שואלים "האם יודעים למה? האם היו רמזים קודמים? ניסיונות קודמים? האם היה/הייתה אדם דכאוני?" וכן הלאה. אך לעיתים רחוקות תישאל השאלה "איך התאבד/ה?", למרות שהיא תרחף בתודעת כל המשוחחים. אף פעם לא יתאפשר הדימוי של רגע המוות, אפילו לא בדמיון. ואלו הרי שאלה ודימוי שכן מופיעים בהקשר של כל מוות אחר.

מעצם השתקה זו עולות כמה שאלות, שנדמה לנו שחשוב - לפחות בשביל ההתחלה - להעלות על דעתנו, לשאול ביחס לדברים הללו. מה היחס של דימוי של התאבדות לדימוי בכלל? האם כל מוות באשר הוא מהווה רגע שלא ניתן לדמות? או שאולי ההתאבדות מכילה יסוד נוסף בהקשר הזה שלא ניתן לנו להעניק לו דימוי? נדמה שצילומי טלוויזיה של פיגועים המוניים, למשל, לא חוסכים בדימויים של מוות ואנשים מתים, עד שאלו כמעט הפסיקו לזעזע. או אולי לא? אולי יש ברגע המוות בכלל משהו שמסרב לכידה, להגדרה, לדימוי? מה היחס של אמנות למוות בהקשר הזה? האם קיימות באמנות דוגמאות של טיפול בנושא התאבדויות?

הפסיכואנליטיקאי ז'אק לאקאן אמר לגבי התאבדות שהיא האקט האולטימטיבי. למה הכוונה? האם ביטול עצמי של הסובייקט, לקיחת חייו בידיו היא ה-אקט? מהו אקט אם כך, אם התאבדות היא המקרה הפרדיגמטי שלו? ואם זהו האקט האולטימטיבי, מה לגבי התאבדות

שכשלה? האם היא התאבדות? ובכלל, ממה אנחנו כל כך מפחדים בהקשר הזה? למה זה נושא כל כך לא מדובר? האם מחוסר השליטה האיום שההתאבדות חושפת ביחס למציאות של חיינו? או אולי דווקא משליטה מוחלטת, אבסולוטית, אלוהית כמעט, שהאדם המתאבד לוקח לידי כשר הוא שולט כך בדבר האחד שלגביו אין לנו שליטה אף פעם- מתי ואיך נמות.

כל זאת ועוד הן שאלות שיידונו בקבוצת הגיליונות הבאים של אסופה. הם ילוו בסידרת דימויים העוסקים בהתאבדות. אתם, הקוראים, מוזמנים לחשוב עליהן, להעלות אותן "מהשתקה אל הדיבור", לסרב לאילמות הכפויה הזו.

יש לכם משהו לומר לנו?
שתפו אותנו.

contact@asufa.net

המערכת: יעל גזית, רנן עמיר, מיכאל פרידמן.

אתר: www.asufa.net